

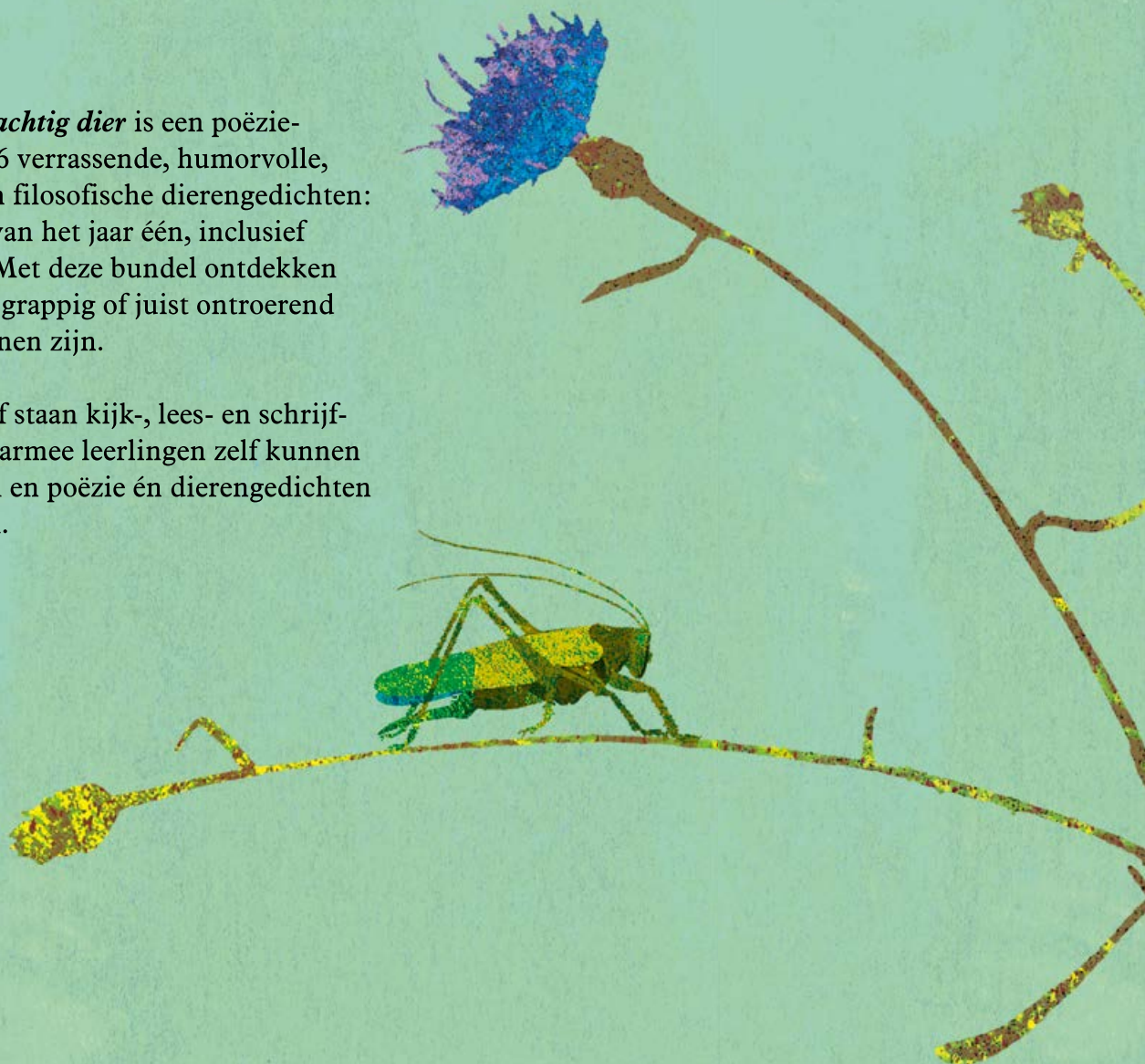
Lesbrief voortgezet onderwijs

Doelgroep: t/m de derde klas
Thema's: poëzie, spelen met taal, dieren, natuur, filosofie

Een wonderprachtig dier is een poëziebundel met 366 verrassende, humorvolle, ontroerende en filosofische dierengedichten: voor elke dag van het jaar één, inclusief schrikkel-dag. Met deze bundel ontdekken leerlingen hoe grappig of juist ontroerend gedichten kunnen zijn.

In deze lesbrief staan kijk-, lees- en schrijfopdrachten waarmee leerlingen zelf kunnen spelen met taal en poëzie én dierengedichten leren schrijven.

© Britta Teckenrump

TIEN KENMERKEN VAN (DIEREN)GEDICHTEN

- 1 Een gedicht kan elke vorm hebben: verhaaltje, instructie, recept, informatietekst.
- 2 Een gedicht heeft meestal korte zinnen.
- 3 Woorden in een gedicht kunnen rijmen, maar dat hoeft niet.
- 4 Een dichter speelt met letters, woorden en klanken.
- 5 In een gedicht kun je spelen met vormen.
- 6 In een gedicht kan alles. Een mier kan schrijven, een wolk kan dansen.
- 7 In een gedicht is het ritme van zinnen belangrijk.
- 8 In een gedicht zit vaak een gevoel, gedachte of grapje.
- 9 In een gedicht komt vaak herhaling voor.
- 10 De titel van een gedicht is belangrijk.

OPDRACHT 1: RIJLENDE LETTERS EN KLANKEN

Een dichter speelt met letters en klanken. Bijvoorbeeld door twee woorden achter elkaar met dezelfde letter te laten beginnen. Dat heet beginrijm. Kijk bijvoorbeeld naar het gedicht over walvissen van Benjamin Sercu op 5 januari. In de eerste zin schrijft de dichter: **Ze zinken** (twee keer een **z**). En de tweede zin: **longen vol liedjes van lucht** (drie keer een **l**).

A → LEZEN

Lees het hele gedicht hardop. Welk beginrijm herken je nog meer? (**O.a. zielen in zee, trage en troosten, zucht op de zee.**) In het gedicht zitten ook klanken die rijmen. Dat zijn woorden met dezelfde klinkers in het woord, zoals verdwaald onder water, trage ballades en wiegen de zielen.

C → ZELF SCHRIJVEN

Neem een dier in gedachten. Schrijf er nu een gevoelswoord voor of achter dat met dezelfde letter begint. Bijvoorbeeld: jaloerse jakhals, droevige duif of botte beer. Verzin waarom dit dier zich zo voelt en schrijf een gedicht. Verwerk er ook klankrijm (dezelfde klinkers midden in het woord) in.

B → BESPREKEN

Hoe klinkt het gedicht voor jou? Welk gevoel krijg je erbij? Kun je dat linken aan de klanken en het ritme dat de dichter gebruikt?

OPDRACHT 2: IMITATIEGEDICHT

Dichten leer je ook door bestaande gedichten op je eigen manier te imiteren.

A → LEZEN

Lees het paardengedicht van Wim Brands op 15 januari.

B → BESPREKEN

Wat vind je van het gedicht?
Zit er een gevoel, gedachte of grap in?

C → ZELF SCHRIJVEN

Imiteer nu het gedicht van Wim Brands. Kies je lievelingsdier. Bedenk eerst een originele reden waarom dit je lievelingsdier is, zoals Wim Brands dat ook doet. Maak nu dit vierregelige gedicht af:

Ik hou van _____

omdat _____

OPDRACHT 3: VORMGEDICHT

Een dichter kan ook spelen met vorm.
De dichter schrijft de dichtregels in de vorm
van het dier waar het gedicht over gaat.

A → KIJKEN

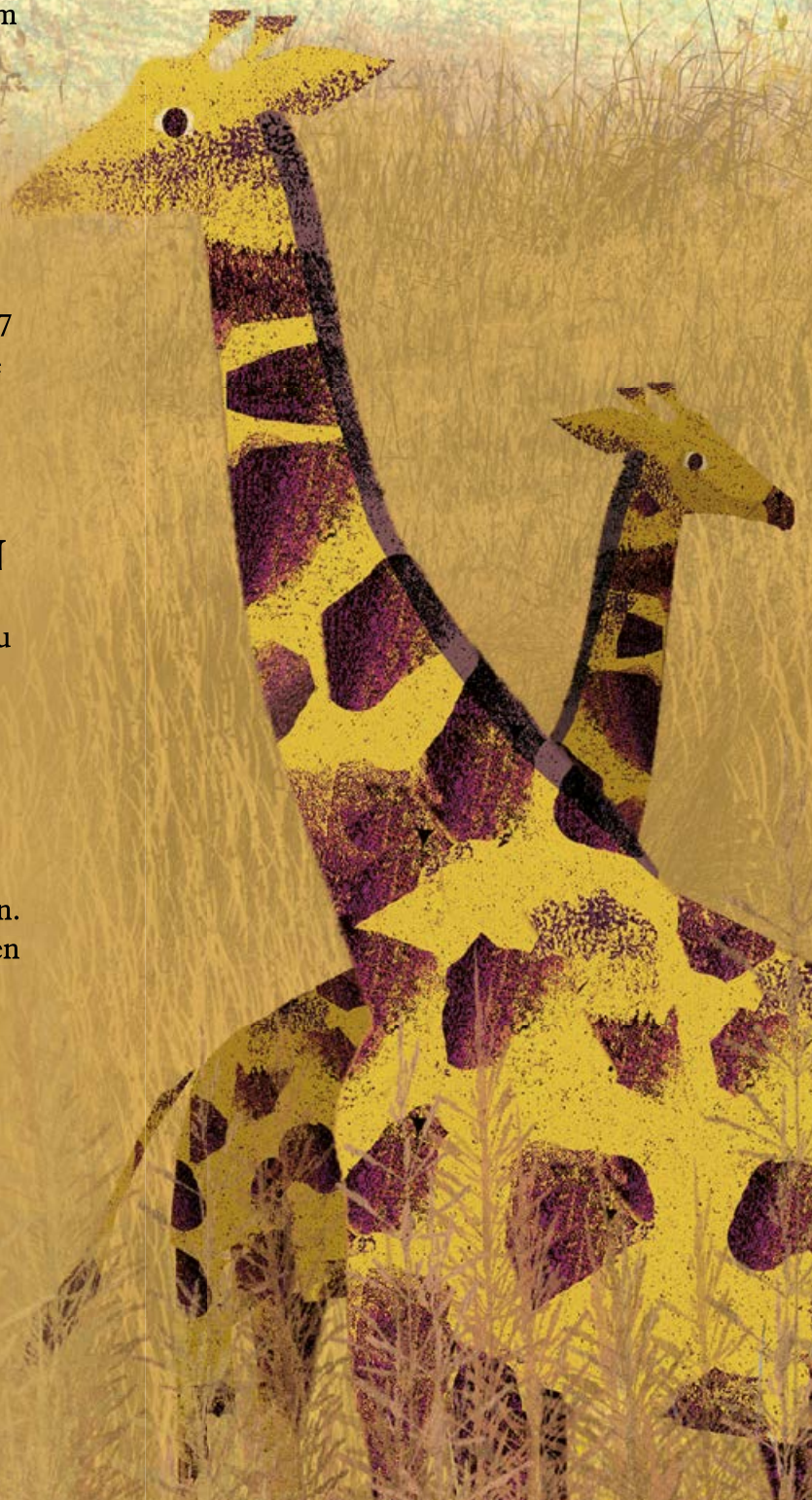
Kijk naar de gedichten van Jan de Bas op 17
maart en 28 oktober zonder de gedichten te
lezen.

B → LEZEN EN BESPREKEN

Lees de gedichten. Welk gedicht spreekt jou
het meest aan? Leg uit waarom.

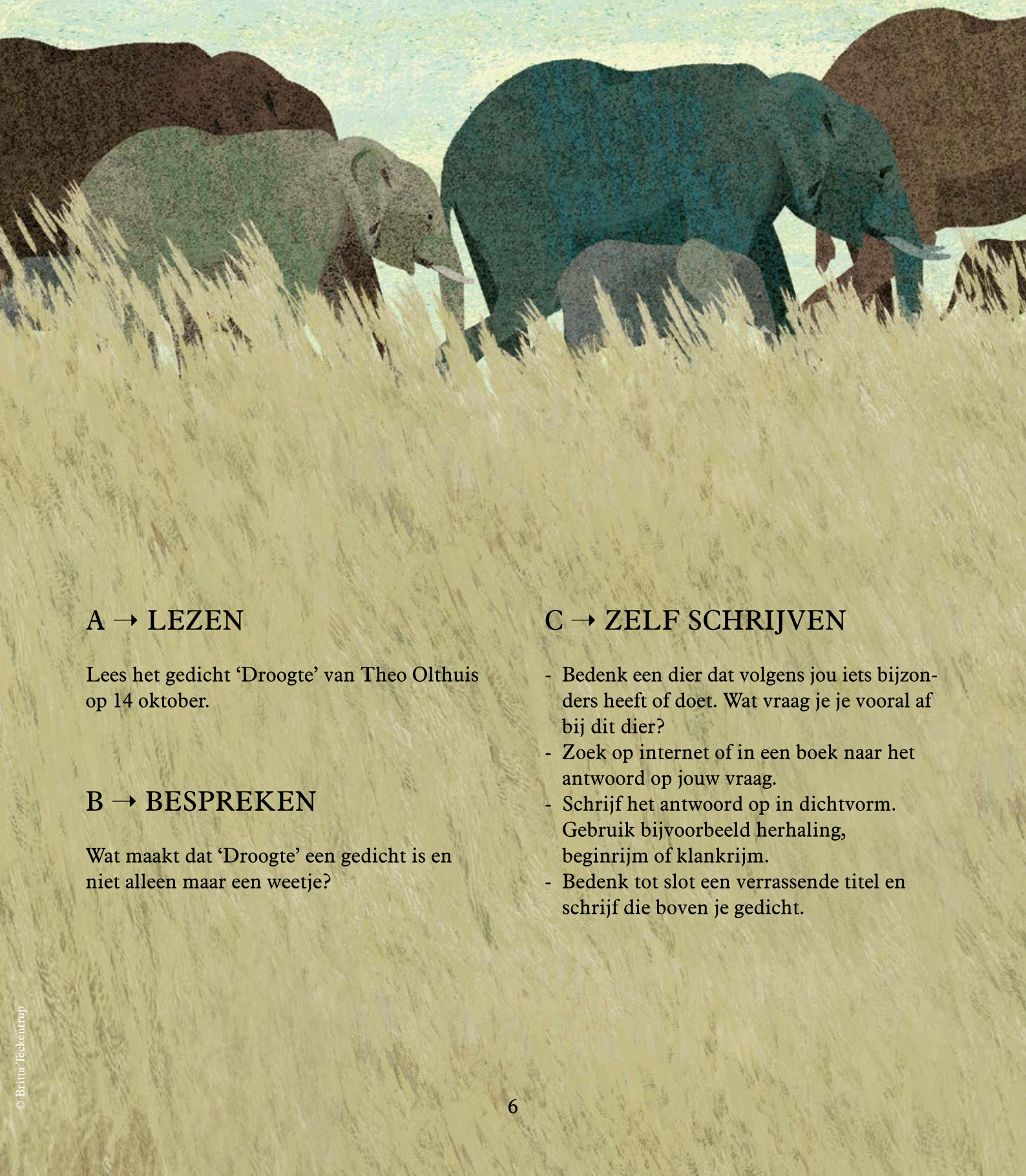
C → ZELF SCHRIJVEN

- Bedenk een dier waarover jij wilt schrijven.
- Schrijf nu eerst op een kladblaadje woorden
en korte zinnen over jouw dier, bijvoor-
beeld: eigenschappen, uiterlijk, geluiden,
voedsel, leefplek, bewegingen, vrienden,
vijanden, gedachten.
- Omcirkel de woorden of zinnen die je
wilt gebruiken. Kijk of je beginrijm en
klankrijm kunt maken. Zet die woorden
bij elkaar. Kijk ook of er rijmwoorden bij
zitten. Die kun je ook bij elkaar zetten.
- Schets met potlood de omtrek van jouw
dier. Schrijf de woorden en zinnen erin.

OPDRACHT 4: INFORMATIEF GEDICHT

Een bestaand weetje kun je bewerken tot een gedicht door er kenmerken van een gedicht in te stoppen.

A → LEZEN

Lees het gedicht 'Droogte' van Theo Olthuis op 14 oktober.

B → BESPREKEN

Wat maakt dat 'Droogte' een gedicht is en niet alleen maar een weetje?

C → ZELF SCHRIJVEN

- Bedenk een dier dat volgens jou iets bijzonders heeft of doet. Wat vraag je je vooral af bij dit dier?
- Zoek op internet of in een boek naar het antwoord op jouw vraag.
- Schrijf het antwoord op in dichtvorm. Gebruik bijvoorbeeld herhaling, beginrijm of klankrijm.
- Bedenk tot slot een verrassende titel en schrijf die boven je gedicht.

OPDRACHT 5: INSTRUCTIEGEDICHT

Van een weetje kun je ook een instructie maken in dichtvorm.

A → LEZEN

Lees het gedicht 'Hoe je wereldberoemd wordt in drie stappen' van Lizette de Koning op 9 november.

B → BESPREKEN

Wat maakt dat dit een gedicht is?
Wat vind je van dit gedicht? Vertel waarom.

C → ZELF SCHRIJVEN

- Zoek op internet of in een boek naar een dier dat een bijzonder record heeft gehaald of een bijzondere eigenschap heeft.
- Schrijf de drie bijzonderste, gekste of verrassendste feiten op.
- Verwerk ze daarna in dichtvorm. Gebruik bijvoorbeeld herhaling, klankrijm of rijmwoorden.
- Bedenk tot slot een verrassende titel en schrijf die boven je gedicht.

OPDRACHT 6: WONDERPRACHTIG DIERENGEDICHT

Schrijf je eigen wonderprachtige dierengedicht door een dier te vergelijken met iets anders.

A → LEZEN

Lees de gedichten 'A bigi kaw / De grote koe' van Ann Harris (16 april), 'De gieren' van Miriam Van hee (11 augustus), 'Ratelslangen' van Joke van Leeuwen (12 augustus), 'Diva' van Annemarie van den Brink (22 oktober) en het pinguïngedicht van Geert De Kockere (29 december). In al deze gedichten vergelijkt de dichter een dier met iets anders.

B → BESPREKEN

Welke vergelijkingen haal jij uit deze gedichten? (Een grote koe – een grote feestboot, gieren - werkloze detectives, huid ratelslang – knellend badpak, aalscholver – dirigent/diva, pinguïns – dominosteentjes aan de zuidpool.) Welke vergelijkingen spreken je aan? Welke spreekt het meest tot de verbeelding?

C → ZELF SCHRIJVEN

- Bedenk een dier dat jij wonderprachtig vindt.
- Zoek in een boek of op internet een plaatje van jouw dier. Kijk hier heel goed naar en zoek informatie op over het dier.
- Waar kun je zijn uiterlijk mee vergelijken? Schrijf dat op.
- En waar doet het gedrag van het dier je aan denken? Schrijf dat ook op.
- Schrijf nu je eigen wonderprachtige dieren-gedicht. Je mag het zelf bedenken of je mag een imitatiegedicht schrijven bij een van de gedichten uit deze opdracht. Verwerk kenmerken van een gedicht en bedenk een originele titel.

OPDRACHT 7: SCHUIFGEDICHT

Blader door *Een wonderprachtig dier* en zoek tien beginzinnen op die jij mooi vindt. Schrijf ze op lege papierstrookjes. Schuif net zolang met de strookjes tot je het een passend geheel vindt. Eventueel kun je zelf nog zinnen toevoegen. Bedenk tot slot een mooie titel voor je gedicht.

